

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 595/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. decembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť P. S., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom Mgr. J. L., T., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo 55/2012 z 22. augusta 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. S. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. novembra 2012 doručená sťažnosť P. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Tdo 55/2012 z 22. augusta 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Zo sťažovateľom podanej sťažnosti vyplýva, že bol rozsudkom Okresného súdu Trenčín sp. zn. 4 T 30/2009 z 18. mája 2009 uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1 a 2 písm. b) a e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za spáchanie ktorého mu súd uložil trest odňatia slobody na doživotie. Krajský súd v Trenčíne na odvolanie sťažovateľa rozhodol rozsudkom sp. zn. 23 To 85/2009 z 20. augusta 2009 o zrušení výroku o treste a pri nezmenenom výroku o vine uložil sťažovateľovi nový trest, a to trest odňatia slobody v trvaní dvadsaťpäť rokov. Najvyšší súd sťažovateľom podané dovolanie uznesením sp. zn. 5 Tdo 39/2010 z 24. novembra 2010 odmietol. Proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 39/2010 z 24. novembra 2010 sťažovateľ brojil podaním ústavnej sťažnosti, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením sp. zn. II. ÚS 127/2011 z 10. novembra 2010 tak, že ju odmietol.

3. V ďalšom podal sťažovateľ na najvyššom súde nové/ďalšie dovolanie, ktorého opätovné podanie zdôvodnil tým, že „... *prvé dovolanie bolo dovolacím súdom odmietnuté uznesením zo dňa 24. 11. 2010 bez jeho preskúmania a jednalo sa teda o procesné rozhodnutie, nebol daný žiadny dôvod, resp. prekážka, ktorý by bránil preskúmaniu podaného dovolania zo dňa 04. 07. 2012*“. V nadväznosti na tento sťažovateľom vyslovený právny názor mal teda najvyšší súd ním opätovne podané dovolanie pripustiť, inými slovami, v okolnostiach jeho trestnej veci mal ním nastolený dovolací dôvod vecne preskúmať, a nie dovolanie napadnutým rozhodnutím odmietnuť, k čomu sťažovateľ dôvodil: „... *dovolací súd mal podané dovolanie zo dňa 04. 07. 2012 preskúmať, nakoľko podanému dovolaniu nepredchádzalo v tej istej veci dovolanie, ktoré by bolo meritórne prejednané a zamietnuté Najvyšším súdom Slovenskej republiky. Pokiaľ dovolací súd teda postupoval inak, keď neprípustným spôsobom stotožnil rozhodnutie dovolacieho súdu o odmietnutí a o zamietnutí dovolania, t. j. meritórne a procesné rozhodnutie, a riadne nepreskúmal podané dovolanie, potom porušil moje základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Dohovoru...*“

4. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vo veci vydal tento nález:

„1. Najvyšší súd... uznesením sp. zn. 4 Tdo 55/2012 zo dňa 22. 08. 2012 porušil sťažovateľovo základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu... sp. zn. 4 Tdo 55/2012 zo dňa 22. 08. 2012 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu... na ďalšie konanie.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody vedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Sťažovateľ namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a porušenie práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tdo 55/2012 z 23. augusta 2012. Jeho podstatná argumentácia

spočívala (bod 3) v nesprávnej aplikácii § 382 písm. d) v nadväznosti na § 372 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), pričom poukázal na novelizáciu Trestného poriadku zákonom č. 262/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, účinným od 1. septembra 2011 (ďalej len „novela Trestného poriadku“). Pri svojich úvahách vychádzal zo skutočnosti, že najvyšší súd mal možnosť postupovať v zmysle už uvedenej právnej úpravy za predpokladu, že k podaniu dovolania, jeho odmietnutiu a následnému opätovnému podaniu došlo po účinnosti citovanej novely Trestného poriadku, pričom v jeho prípade tomu tak nebolo. V ďalšom sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že najvyšší súd podané dovolanie zamietne po jeho vecnom prieskume, a nie odmietne, čo je rozhodnutie procesnej, a nie meritórnej povahy, keď k vecnému prieskumu nedochádza. Podľa názoru sťažovateľa mal najvyšší súd v kontexte naznačených súvislostí na podklade ním podaného dovolania po účinnosti citovanej novely Trestného poriadku pristúpiť k jeho preskúmaniu z vecnej stránky, a nie ho odmietnuť s poukazom na § 382 písm. d) Trestného poriadku, teda s odôvodnením už raz rozhodnutej veci, a z tohto titulu neprípustnosťou jeho opätovného podania, k čomu uviedol: „... ustanovenie § 372 ods. 2 Tr. por. bolo zavedené až novelou Trestného poriadku účinnou od 01. 09. 2011, teda prvé dovolanie v predmetnej veci som podal a aj rozhodnuté bolo o ňom pred účinnosťou... novely zákona a predmetné zákonné ustanovenie je možné aplikovať len na opätovne podané dovolania po 01. 09. 2011. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že predmetné ustanovenie výslovne bráni podaniu opätovného dovolania v tej istej veci len v prípade, že predchádzajúce dovolanie bolo zamietnuté, t. j. bolo dovolacím súdom preskúmané a nie teda len odmietnuté z procesných dôvodov.“

8. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

9. Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (napr. III. ÚS 124/04). Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neznamena právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v súdnom spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

10. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

11. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 4 Tdo 55/2012 z 23. augusta 2012 v podstatnom uviedol:

„Preskúmaním obsahu predloženého spisu najvyšší súd zistil, že obvinený v tej istej veci a dokonca z tých istých dôvodov už raz dovolanie voči napadnutému rozsudku krajského súdu podal a o tomto Najvyšší súd... ako súd dovolací rozhodol 24. novembra 2010, sp. zn. 5 Tdo 39/2010 tak, že ho podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol.

Podľa § 372 ods. 2 Tr. por. ten, koho dovolanie bolo zamietnuté, nemôže v tej istej veci podať ďalšie dovolanie, obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 nemôžu podať dovolanie ani vtedy, ak už bolo zamietnuté dovolanie v prospech obvineného.

Z uvedených skutočností je zrejmé, že ten istý obvinený podal v tej istej veci dovolanie napriek tomu, že jeho predchádzajúce dovolanie bolo odmietnuté (podľa ustálenej súdnej praxe je potrebné zamietnutie dovolania a jeho odmietnutie v tomto smere považovať za totožné) a preto najvyšší súd ako súd dovolací dovolanie obvineného bez preskúmania veci odmietol.“

12. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná už spomínaným princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. V nadväznosti na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

13. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia ústavný súd konštatuje, že postup najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda tento súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nesprávnou a svojvoľnou interpretáciou a aplikáciou práva. Naopak, podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval. Jeho úvahy vychádzajúce z príslušných zákonných ustanovení sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je ani opravným súdom najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. Podľa názoru ústavného súdu však rozhodnutie najvyššieho súdu takéto nedostatky nevykazuje.

14. V súvislosti so sťažovateľovým prejavom nespokojnosti s namietaným rozhodnutím najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje na to, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

15. Podľa názoru ústavného súdu bol teda postup a napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu primerane a zrozumiteľne odôvodnené a nemožno ho považovať za extrémne vybočenie zo štandardov spravodlivého procesu, v dôsledku čoho by tak najvyšší súd zasiahol do sťažovateľom označených práv, ktorých porušenie namieta. Ústavný súd navyše konštatuje, že tak z podanej ústavnej sťažnosti, ako aj z jeho zistení vyplýva, že sťažovateľove námietky vo vzťahu k postupu najvyššieho súdu v dovolacom konaní boli už predmetom posudzovania ústavného súdu, pričom ústavný súd o nich rozhodol vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 127/2011 z 10. novembra 2010, ktorým sťažovateľovu sťažnosť odmietol. Ten istý, resp. obdobný nárok na ochranu ústavnosti, uplatnil sťažovateľ aj v tomto konaní, keď v samej svojej podstate namieta to, že najvyšší súd sa nestotožnil s ním tvrdým dovolacím dôvodom a nepristúpil k vecnému prieskumu rozsudku krajského súdu sp. zn. 23 To 85/2009 z 20. augusta 2009 s potenciou jeho revízie, v dôsledku čoho mal porušiť ním označené práva.

16. Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie sťažovateľom deklarovanej vecnej nesprávnosti rozhodnutí všeobecného súdnictva, keďže ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k týmto súdom. Jedným z rozhodovacích kritérií ústavného súdu je aj zohľadnenie hľadiska intenzity, akou malo byť zo sťažovateľom tvrdých dôvodov zasiahnuté do ním označených a ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv a slobôd.

17. K už uvedenému ústavný súd dodáva, že najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 5 Tdo 39/2010 z 24. novembra 2010 podrobne preskúmal sťažovateľom nastolený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, s ktorým sa nestotožnil, pričom aj po účinnosti novely Trestného poriadku podal sťažovateľ opätovne dovolanie z toho istého dôvodu, teda podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Z uvedeného je zrejmé, že ak sa raz najvyšší súd nestotožnil so sťažovateľom nastoleným dovolacím dôvodom, potom sa opätovná snaha sťažovateľa o preskúmanie rozsudku krajského súdu sp. zn. 23 To 85/2009

z 20. augusta 2009 z toho istého dovolacieho dôvodu javí ústavnému súdu ako nadbytočná, resp. kontraproduktívna, a to bez ohľadu na zmenu Trestného poriadku v dôsledku už spomínanej jeho novelizácie účinnej od 1. septembra 2011. V neposlednom rade je vhodné sťažovateľovi pripomenúť, že v zmysle svojej judikatúry ústavný súd považuje za arbitrárne, a tým aj protiústavné tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej (napríklad v dôsledku chyby v uvažovaní) alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (napr. IV. ÚS 150/03).

18. Nad rámec už uvedeného ústavný súd dodáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 371 ods. 1 Trestného poriadku). Z uvedeného a textu ďalších ustanovení Trestného poriadku jednoznačne vyplýva, že prípustnosť dovolania je odvodená od niektorého z taxatívne vymedzených dovolacích dôvodov vyjadrených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (I. ÚS 24/00). Navyše, otázka posúdenia podmienok dovolacieho konania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľom označených základných práv.

19. Ústavný súd v závere svojej argumentácie konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil porušenie sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť napadnutým postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu ani k porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, a preto sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

20. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd nemohol zaoberať opodstatnenosťou námietok v nej uvedených. Zároveň stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa na ochranu ústavnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu), keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2012